

Q. D. B. V.

1733

106 42

AG

**PATREM
EX FACTO FILII
OBLIGATVM**

PRAESIDE

IO. GODOFREDO KRAVSIO

I. V. D.

DIGESTI INFORTIATI ET NOVI PROFESSORE PVBLICO
CVRIAE PROVINCIALIS, SCABINATVS ET FACVLTATIS
IVRIDICAE VITEBERGENSIS, IVDICII ITEM PRO-
VINCIALIS INFERIORIS LVSATIAE
ASSESSORE

**PRO CAPESSENDIS SVMMIS IN VTROQVE
IVRE HONORIBVS**

AD DIEM XX. OCTOBR. cl. l. CC XXXIII.

IN AVDITORIO MAIORI

HORIS ANTE ET POST MERIDIEM CONSVETIS

EXPONET

AVCTOR

GEORG. FRIDERICVS SCHROEERVS

IN CANC. EL. SAX. ADVOCATVS IMMATR.

VITEBERGAE

LITERIS SCHEFFLERIANIS

RECUSA 1748.

57

42

PATREM
 EX FACTO FILII
 OBLIGATVM
 O. GODOFREDO KRAYSIO
 IN AVDITIBUS MAIORI
 GEORG FRIDERICUS BARRONERIS

c
 f
 e
 g
 a
 e
 c
 o
 c
 c
 e
 n
 u
 p
 p

Q. D. B. V.

I.

obligationis si fontes peruestigamus, quae ex facto filii in patrem redundat, omnem uidemus nexum ex CONSENSU Patris uel PRAESUMPTO uel TACITO uel EXPRESSO dimanare. Nec mirum hoc uideri potest, cum neque iuri naturae conueniat, ut filius facto suo patri officiat, neque iuri positiuo, et imprimis ciuili Romano, ex quo filius in patris potestate, eiusque domestico imperio subiectus est. Quid quod ex illis etiam personis, quae sui iuris sunt, leges neminem facto alieno obligent, sed opus sit, ut, si alii per alium obligatio uel actiua uel passiuua acquiri debet, istius factum, et consensus uel expressus uel tacitus uel etiam praesumptus concurrat, §. 4. et 18. l. de inut. stip. l. 38. ff. de V. O. Vere enim omnes obligationes mediatae aut ex facto nascuntur, aut ex culpa, aut ex delicto. TABOR Vol. II. p. 3. Id ipsum in causa est, cur obligationes actiuae non acquiruntur nobis, nisi uel ab eo, qui ex MANDATO nostram refert personam, uel qui UTILITER negotia pro nobis gerit, uel qui res nostras ADMINISTRAT, uel ab illis qui fictione iuris VNA NOBISCUM PERSONA esse putantur. Quoad reliquas personas fere omnis inutilis est stipulatio; ita, ut nec hodie tertius nostro nomine denationem

A fine

sine mandato uel ratihabitione nostra valide acceptare queat. CARPZ. P. II. c. 12. d. 20. STRYCK. in Caus S. 3. c. 9. §. 2. nisi cum BRUNNEMANNO ad l. 25 ff. de Pactis statuere uelimus: EX PACTO ALTERIVS ALTERI QUIDEM NON QVAERIIVS AGENDI VEL EXCIPIENDI EX PACTO COMPETERE TAMEN EXCEPTIONEM DOLI, ET SIC VTILITER ALIVM ALII STIPVLARI, quam quidem sententiam uix assequor, propterea quod replica REI INTER TERTIOS GESTAE exceptionem doli facile elidere uidetur, ita, ut in hac materia sola limitatio locum inueniat: SI PACISCENTIS INTERSIT, cuius uim experimur in pactis SVCCESSORIIS, quae Germaniae consuetudine ex hac ratione sustinentur, quia nostrum refert, liberis et heredibus nostris prospici. Cum autem in obligatione actiua ita sancitum sit, ut ne alteri per alterum sine discrimine acquiratur, longe maior iuris est prouidentia in obligatione passiuua, ita, ut ne quidem ab actiua ad passiuam argumentari possimus, ne, quae in fauorem introducta sunt hominum, ad illorum damna detorqueamus. Huc itaque tanquam ad aliquam analogiam respicio, ubi de PATRE EX FILII FACTO OBLIGATO cogito, quod quidem uti ex ordine fiat, primum obligationem quae ex PRAESVMTO PATRIS CONSENSU uenit expendam, cum hac ratione PATRIS FILII QVE PERSONAM, et SVBIECTVM DE QVO praedicamus, facilius definire queam.

II.

Notum est, obligando acquiri, et alienari. Res, quae certis limitibus est circumscripta. Patrem et filium quod attinet, scimus patrem habere filium in sua potestate, patri per filium acquiri, inter patrem et filium non consistere contractum nec obligationem. Fons huius rei quaerendum est in iuro Quiritum, ut cuius patria potestas in filios acerbior fere erat, quam heri dominium in seruos, teste DIONYSIO HALICARN. l. 2. adeo, ut non saltem ius uitae et necis pater in liberos haberet, id quod dominorum et patrum commune, sed
ut

ut filius uenditus a patre, et postea manumissus ab emtore, ne sic quidem sui iuris efficeretur, quod tamen seruis contingebat, nisi ter uenditus, ter etiam a dominis manumissus esset, unde NOXAE DEDITIO ET VINDICATIO EX IURE QUIRITVM Patribus dabatur *f. f. l. de nox. Act.* Quod quidem in liberos dominium Quirites potestati suae ita attribuerunt, ut filius, licet hoc ipso Quiritum iure quoad statum ciuitatis Romanae liber homo esset et ingenuus, nihilominus tamen apud ipsos IN DOMINIO PARENTVM DOMESTICO esse uideretur, quanquam non in bonis, uti SCHILTERVS *Exerc. III. f. 19. et Exerc. XVI. f. 15.* commonstrat. Quam autem hoc successu temporis sensim mutatum sit idem SCHILTERVS non solum *loc. cit. et Exerc. XXVII. §. 87. etc.* docet, sed etiam in ea re simul incunabula peculiorum ostendit. Quanquam etiam iure nouiori istud Patrum in liberos dominium, quod neutiquam EFFECTVM patriae potestatis, sed eius essentiale CONSTITVTIVVM fuisse puto, mansuetudine et amore Parentum ut et legum moderamine temperatum, atque Patria potestas in aliam quasi formam mutata sit, successit tamen istius dominiū surrogatum quasi, uidelicet VNITAS PERSONALIS, quae inter Patrem et filium intercedit, et suas tot per secula uires ita seruauit, ut hodie etiam ipsius efficaciam plurimis in causis sentiamus, quicquid contrariam in partem, praeter Iureconsultos BELGICOS, inter Germanos etiam per multi, in iisque THOMASIVS in primis statuatur, qui in *Diff. de Patria potestate f. 49. sqq.* et alibi passim VNITATEM PERSONALEM tanquam inuentum IUSTINIANI *l. ult. C. de imp. et al. subst.* explodit, et quod iure Veteri ignorata fuerit, adeoque nec peculiare effectus habuerit, acerrime contendit. Si enim in aduersum niti pace horum uirorum fas est, non uideatur argumentum hoc procedere. Vti enim unitas illa personalis uel in ipso iure naturae fundamenta habet, si archissimum, quod inter parentes liberosque intercedit, uinculum respicimus, ita etiam medio Iuris Romani aeuo eandem unitatem personalem in effectibus deprehendimus, cui forte Iustinianus

nomen dedit. Erat enim medio iam aevo dominium illud Parentum in liberos sublatum, *l. 1. §. 2. ff. de R. V.* nihilominus tamen libri Patribus acquirebant, qui effectus teste **SEXTO EMPIRICO** *l. 3. c. 24.* iure Veteri Romanorum **DOMINII** Patris in liberos fuerat, atque unitas nisi personalis successisset, una cum causa sua expirare debuisset. Quid quod et illud iuris sit, quod Iustinianus fanciuit, imo magis hodieque seruetur, quam primi et medii aevi placita, sicuti usu fori hodierni quotidie docemur.

III.

Potestatem itaque patriam duas habere partes existimo, **UNITATEM PERSONALEM, ET IMPERIVM IN LIBEROS DOMESTICVM**, a Veteri tamen Quiritum imperio longe diuersum, cuius uim atque naturam exponit **PETRVS AERODIVS**, *integro, quem de Iure Patrio, aduersus Iesuitas, filium seducentes, conscripsit, libello.* Differentiam Patriae potestatis specificam in **UNITATE PERSONALI** quaero, haud ignarus, et **EFFECTV** differre hanc ab omni alia potestate, sed magis tamen conuenire τῶ λόγῳ ratus, si differentiam in formali ostendo, ut ne ab identitate unius alteriusue effectus ad identitatem causae perperam argumenter. Secernitur itaque Patria potestas per unitatem personalem **REVERENTIA ILLA, QVAE MATRIDEBETVR**, siquidem liberi legitimi non matrem sed patrem sequuntur. *l. 19. ff. de stat. hom. l. 3. ff. de his sui uel alieni iuris sunt.* Vbi non assequor, quomodo **CARPZOVIVS P. I. Const. 27. d. 96. ex lege unica C. de his qui ante apert. tab.** asserere queat, quod liberi Matris sint sui heredes, atque idcirco una persona cum Matre, cum tamen lex ista tantum de transmissione ad descendentes loquatur, haec autem non suis saltim heredibus, sed **EMANCIPATIS** etiam, competat, sui autem hereditatem paternam in **QVOSCVNQVE HEREDES** transmittant. *l. 8. C. de suis et legit. hered.* 2) a potestate **DOMINI IN SERVOS**, cum Dominus et Servus non sint una persona, et idcirco servus non in **POTESTATE DOMINI PROPRIE TALI**, sed saltim γενικῶς accepta, et

et proprie in dominio heri esse dicatur. LAVTERB. *ad ff. de stat. hom. §. 6.* Potestas enim proprie talis saltem in personas cadit, personae autem notio in sensu civili dignitatis et fauoris significationem habet. Qua de causa servus non nisi sensu physico uocatur persona, id est, homo, non autem sensu iuris, et quatenus qualitatem cuius denotat, utpote quo respectu servus ἀπρόσωπος est, ac pro nullo et mortuo, HVBER. *Prael. Iur. L. I. Tit. 3. n. 1.* item pro re, quae in commercio et bonis domini est, habetur. *l. 2. §. 2. ff. ad L. Aquil.* 3) a POTESTATE MARITI IN VXOREM. Quamuis enim Vir et Vxor una caro de iure diuino uocantur, non tamen sensu iuris humani sunt una persona, sed DVAE PERSONAE INDIVIDVA VITAE CONSVETVDINE CONIUNCTAE. §. 1. *l. de Parr. Potest.* Vnde STRVVIVS in *Exerc. III. rh. 7.* statuens: VXOREM INTER PERSONAS ALIENI IVRIS REFERENDAM ESSE, ab aliis notatus est, uide quae de imperio Viri in uxorem πολιτικῶν ex sententia ARISTOTELIS commentatur HVBERVVS *P. II. l. 6. p. 42.* 4) a POTESTATE TUTORIS. Definitur quidem tutela, quod sit VIS AC POTESTAS §. 1. *l. de Tutel.* sed illa potestas nequam posita est in unitate personali, uerum respicit tantum fauorem pupilli, qui liberum caput et homo sui iuris, suaeque potestatis, dicitur, *l. 6. ff. de tut. l. 14 ff. b. 2.* unde ne tutor ex bonis et pecunia pupilli sibi, sed pupillo acquirit *l. 2. C. quando ex fact. tutor.* Mitto alia potestatum genera, quarum differentia a patria potestate per se patet, nec non illum ingenii foetum GALVANI de *Vsufuctu c. VIII.* qui duplex DOMINIVM fingit, aliud PROPRIETATIS, aliud FAMILIAE, atque hoc ex iure familiae competens dominium secundum ius antiquum commune esse putat omnibus in familia personis, qui, quamuis plures, tamen sensu iuris pro una haberentur persona, qua de re uideatur SCHILT. *Exerc. XLIV. §. 44.*

IV.

Quemadmodum autem Patrie potestatis praecipuam partem in VNITATE PERSONALI sitam esse asserui, ita non

non abs re erit, eam ab altero Patriae potestatis communitio essentiali, quod in subiectione liberorum consistit, recte et caute discernere, ut conceptus formalis eo accuratius efformari queat. Facillime hoc effici puto, si a) ea momenta, quae non ex subiectione liberorum ueniunt et tamen in unitate personarum innituntur, b) illa, quae fines et terminos unitatis personalis egrediuntur, et tamen sunt effectus patriae potestatis, ob oculos pono. Ad a) refero, quod filius patri stipulari possit. Obstat uidentur LL. plurimae, imprimis §. 4. *I. de inutil. stip.* ubi illud ipsum patris in liberos imperio tribui intelligimus, quod tamen unitate personarum adscripti. Sed salua res est. Recte stipulatur et filius et seruus illi, cuius iri subiectus est uterque tamen diuersa ex causa. Seruus stipulatur DOMINO, quia ipsius stipulatio est quasi accessorium serui, seruus autem in dominio et bonis heri est. Filius etiam de iure Veteri Quiritum stipulabatur Patri, quia ipsius in dominio erat, quod dominium in rem et personam filii sese extendebat, sed illo DOMINIO sublato, ostendit Iustinianus aliam sub esse causam, quod scil. VOX FILII SIT VOX PATRIS, h. e. FILIVS ET PATER SINT VNA PERSONA. Ad alium eumque egregium unitatis personalis effectum, scilicet DOMINIUM LIBERORVM IN BONIS PARENTVM VIVENTIVM, ut cuius liberi in potestate patris existentes SUI HEREDES et NECESSARIJ sunt, de qua re BERGERVS in *Dissert. Iuris XXXV. §. 2.* et quos ibi excitauit, Autores adeundi. Ad b) referro, quod unitas personalis excludatur in causis publicis, cum tamen filius maneat in potestate seu imperio patris, quae hoc sensu Synonyma *l. 9. ff. de his qui sui uel al. iur.* Ex quo efficitur, ut filius in causa Patris iudex ex arbiter esse possit *l. 6. ff. de Recept. et qui arbit. recep. l. 12. f. ff. de iudicis*, et quanquam filius nec per munera, nec per dignitates quaslibet publicas, emancipetur, in omnibus tamen publicis causis pro patre familias habeatur. *Cap. fin. de Iud. in 6to l. 9. ff. de his qui sui uel alien. iur.* Ita etiam pater quoad matrimonium filii non est una cum ipso persona, nihil omnium

omnium tamen per solum matrimonium filius a patria potestate non emancipatur, uerum ipse cum nepotibus in ea manet. Ex quo facile intelligimus notionem Patriae potestatis uel late sumi uel stricte.

V.

Versatur ante VNITAS ILLA PERSONALIS tantum IN ACQVIRENDO, iisque finibus circumscribitur. Vestigia rei habemus in §. 4. de inuul. stip. uerbis:

EI VERO, QUI IVRITVO SVBIECTVS EST, SI STIPVLATVSSIS, TIBI ACQVIRIS, QVIA VOX TVA TANQVAM FILII SICVT ET FILII VOX TANQVAM TVA INTELLIGITVR, IN IIS REBVS, QVAE TIBI ACQVIRI POSSVNT.

quare in rebus, quae patri acquiri non possunt, u. c. ubi factum filio stipulatur pater, ut filio ire, agere, liceat, inutilis est stipulatio l. 30. ff. de V. O. PASCHALIS de *Viribus Patriae Porest. P. IV. c. 1. n. 4.* Eadem ratio subest, quando ex uoto personali filium obligatum esse uolunt, ex reali uero non, ut ne scilicet per uotum reale filius de profectio uel aduentio regulari aliquid alienet. Videatur ZIEGLERVS ad *Lancelorum l. 1. tit. 30. §. 3.* Sunt tamen et alii casus in quibus unitas personalis cessat. Scilicet quoties filius de RETINENDO IURE IAMIAM QVAESITO laborat, utpote quibus Pater in damnum filii renunciare non potest. Seruantur itaque a) iura NATIUITATE liberis quaesita, nec hi ius primogeniturae, uel dignitatem generis perdunt, licet Pater bannitus uel ciuitate ac libertate multatus sit. l. 2. ff. de num. et bon. VIGELIVS ad ff. L. XVI. p. 265. id quod usus haecenus accommodauit ad filios opificum, qui non amiserunt iura et privilegia ex natiuitate ipsis competentia, (*Handwerks: Vorrechte derer Meisters: Söhne* quamuis pater delicto ista amisisset. b) nec CIVITATIS et LIBERTATIS iura filiis auferre potuit, pater, in primis mutata illa prisci Iuris Romani saeuitia. Pater itaque in seruitutem redactus, liberos seruos non facit, et ne primis quidem temporibus illis, liberos uendere potuit nisi sanguinolentos,

ob

ob famem, qua in necessitate filere leges putatum est. uid. *VirgeliVS ad ff. l. XVI. p. 268. c)* HEREDITATIS quoque iura salua liberis relinquere patres oportet, unde in bonis Maternis praeiudicium afferre nequit Pater, ut late explicant: *DD. uid. Cz. P. II. C. 10. d. 5. &c.* imo ne quidem nomine filii aduersus matris testamentum quaerelam in officiosi intuituere potest, teste *VLPIANO l. ff. de inoffic. testam. add. BARBOSA in Voce Pater n. 10. et 20.* neque quoties filius fratri succedit, una cum patre quoad proprietatem persona est, sed hanc sibi solam habet. *Nov. 118.* Par esto de illis iudicium, quae filius ab Auo uel Proauo materno acquirit, uel ubi hereditatem a Patre repudiatam filius inuito etiam Patre adit, et idcirco sibi soli occupat. *BRUNNEM. ad l. fn. C. de Bonis quae libi.* Addamus d) BONA quae uel aliorum beneficio ad filium ueniunt, ea lege, ut ne Pater ufumfructum habeat, uel quae filius proprio labore in militia uel togata uel sagata acquirit, qui fons est diuersorum peculiorum.

VI.

Explanatis Patriae potestatis et unitatis personalis finibus, quantum quidem praesentis instituti ratio poscere uideatur, et cognito, de quo praedicamus, subiecto, facilius patebit uia ad causas obligationis passiuae, quae ex filii facto in patrem redundat. Primam itaque CAUSSAM in PRAESUMPTO PATRIS CONSENSU pono, ut ne intus pater, sed QVASI VOLENS, obligari existimentur. Praesumptio consensu per factum sibi obligatur Pater, uel DE PECVLIO, uel DE IN REM VERSO. DE PECVLIO actionem quod attinet, notum est, eam dari illis, qui cum filio familias contraxerunt, aduersus patrem, ad id, quod secundum contractus naturam debetur, praestandum, pro quantitate peculii *l. 3. §. 5. ff. de peculio §. 10. l. de Action.* Origines Peculiorum reseruet inter alios *SCHILTERVS Exerc. XXVII. §. 31.* ubi, docet, Quirites, ad exploranda liberorum seruorumque ingenia, industriam atque fortunam, primum PECVDVLAS quasdam, mox PECVNIOLAS, tandem INTEGROS etiam fundos a sua substantia

stantia et rationibus oeconomicis separasse, et liberis seruisque administrandas commississe, retento et dominio pleno in re et potestate in personam, facultate tamen utendi, consumendi quoque in liberos seruosque translata, ut eatenus speciem aliquam patrimonii proprii peculium acceperit. Orta sunt successu temporis peculia reliqua, castrense, quasi castrense, et aduentitia tam regulare quam irregulare, et ad peculium profectitium non id tantum, quod Pater ab rationibus suis separauerat et liberis concesserat, uerum etiam quicquid intuitu Patris ad liberos peruenerat, relatum est. BRUNNEM. *ad l. 10. ff. de uulg. et pupill. subst.* Intuitu patris uero id ad liberos peruenisse existimatum, cuius, ut daretur, causa mouens principalis proxima Pater fuit, quae si non subfuisset, donatio u. c. facta non esset. Imo ea fuit legum erga liberos benignitas, ut donatio filio facta in dubio filii non patris contemplatione facta esse praesumeretur, licet Patris mentio adiecta LAYTERB. *ad ff. de peculio §. 31.* quod quidem ita intelligo, ac si pater demonstrationis causa adiectus esse putetur. Nec opus fuit, ut pater expresse semper peculium profectitium constitueret, sed praesumptus etiam et ex facto elicitus consensus suffecit, qua propter pater nomine filii mutuo dans, ei peculium concessisse uisus est *l. ult. ff. de peculio legat* et ex sola patientia patris peculium oriri uestigia habemus in *l. 5. §. 1. et l. 7. l. 49. ff. de peculio.* Etsi uero Pater hoc in peculio dominium pariter atque possessionem habeat, et filio saltem administrationem, eamque uel laxiorem, uel strictiorem concesserit, atque exinde peculium libere et reuocare et alienare queat, non tamen in fraudem creditorum illud alienare licet. SCHNEIDEVVIN *ad §. 10. l. de Actiō. n. 34.*

VII.

Factum obligatorium est ex parte Patris CONCESSIO PECULII, qua filio de peculio contrahendi potestatem dedit. Consensus haecenus uidetur expressus esse, sed hic tantum est remota obligationis patriae causa, proxima est consensus praesumptus in factum filii speciale, u. c. mutuum commodatum, locatum

B

locatum

locatum. Haec consensus praesumptio in causa est, cur actio inde ueniens ADIECTITIAE QUALITATIS esse dicatur, inuenta scilicet a Praetore eum in finem, ut actio principalis, quae ex natura contractus cum filio celebrati, u c. mutuo, oritur et directo aduersus patrem non datur, cum filius patrem directo ciuilitur obligare nequeat, *l. 8. ff. de Rescind. Vend. §. ult. ff. de Acceptil.* per hanc apta reddatur, quo in patrem etiam dari queat. Vide quae de fontibus Adiectitiarum Qualitatum BERGERVS in *Dissert. Iur. XII.* uberius explicat. Filius itaque per contractum uel uerum, uel quasi talem obligat patrem *§. 10. I. de Action. l. 14. ff. de neg. gest. et Dd. passim ad ff. de Peculio*, licet uel inuito, uel prohibente etiam patre contraxerit *l. 29 §. 1. l. 47. pr. ff. de Pecul.* quia praesumptio iuris et de iure est, patrem obligari uoluisse, dum semel peculium concessit, quod, si omnino obligari noluisse, adimere debebat STRVV. *Decis. Sabbatb. c. 32. Decis. 3.* inde sola prohibitione, ne cum filio contrahatur, ab infortoria saltem, quae in solidum est, liberari uoluisse putatur.

VIII.

Dum autem ex quibus causis Actio de peculio detur, inuestigamus, obuiam sit quaestio a) VTRVM ETIAM PATER DE CONTRACITIBVS FILII TENEARVR QVI EXTRA CAUSSAM PECVLII CELEBRATI SVNT. Ratio dubitandi est a) in *lege 3. §. 5. et 6. et l. 8. ff. de pecul.* ubi expressè sancitatum, quo dominus ex fideiussione serui, nisi in rem peculiam facta sit, non obligetur. β) in natura consensus praesumpti, ui cuius Pater solum in id, quod et quantum ad se pertinet, ideoque tantum in contractus ex administratione peculii filio concessi peruenientes, consensisse uidetur, quia obligatio haec ex re nasci dicitur *l. 46. de P. O.* Verum enim uero a) Patrem ex fideiussione filii indistinctae teneri, docemur ex *§. 9. l. 3. ff. de pecul.* atque ex eo discimus β) patris praesumptum consensum non tantum pertinere ad contractus filii circa rem peculii, sed etiam ad alios, quos filius qui peculium habet, licet non semper QVATENVS habet, iniit. Rationem quaeramus

mus in aequitate, quae omnis praesumptionis iuris et de iure
 fons est, quia scil. Pater peculium filio concedens alios per-
 mouet homines, ut cum filio contractus inear, tuto ignari,
 quidam in peculio sit filii, uel utrum obiectum contractus sit
 res peculiaris, cum hoc saltem in hac materia spectetur, quod
 pater concedendo filio administrationem peculii et eam non
 adimendo occasionem aliis praebuerit, bona fide cum filio con-
 trahendi *l. 3. §. 10. et 11. ff. de pecul.* Altera quaestio est, b)
**VTRVM PATER EX DELICTO FILII OBLIGETVR PE-
 CVLIOTENVS.** Negat omnium **SCHOEFFEIVS** *Decis. 192.*
p. 1087. et patrem ex delictis filii neque de peculio neque de
 noxa teneri contendit *Decis. 200. p. 1108.* et **LAUTERB.** *ad ff. b. 2.*
§. 37. innixi in lege *58. ff. de R. I.* ubi sancitum est, **EX POENA-
 LIBVS CAVSSIS NON SOLERE IN PATREM DE PE-
 CVLIO ACTIONEM DARI.** Nec ullam hi, et plures alii
 Doctores, limitationem admittent, nisi **IN QVANTVM EX
 DELICTO FILII PECVLIVM AVCTVM SIT.** add **BARBO-
 SA** *in uoce filius n. 15.* qui sibi tamen non constare uideretur, uid.
in uoce Pater n. 19. Sed quanquam uerum sit, ex delicto reg-
 ulariter contra Patrem agi non posse, cum pater filio non ad
 delinquendum, sed ad contrahendum peculium concefferit,
 ideoque praesumptus patris consensus ad non cogitata extendi
 non debeat, id quod supra citata *lege 58. ff. de R. I.* nec non *l. 1.*
§. 7. de his qui deiecerint, cautum est, praeter illam tamen limi-
 tationem, quod pater teneatur, a) si ex delicto filii **PECVLIVM
 AVCTVM** est *l. 3. §. 12. ff. de peculio l. 1. §. 20 ff. de ui et ui ar-
 mata,* aliam addamus oportet, si scil. b) **FILIVS IN MVNERE,
 ET AVTORITATE, ET UTILITATE, PVBLICO CON-
 STITVTVS QVASI DELICTVM COMMISERIT.** u. c. si de-
 curio factus tutores dedit, et pupillorum rem saluam fore,
 cauere non curauit. *l. 3. §. 13. ff. de pecul.* cuius ratio in eo sita est,
**QVOD REMPUBLICAM SALVAM FORE PATER OB-
 STRICTVS SIT,** atque ita pater filio peculium concedens
 consensum suum in id etiam dedisse putetur, ut respublica,
 quae filium ad munus publicum uocando, eum sibi obligat,
 B 2 indennis

uidemus praestetur, ad analogiam iustius praesumptionis, quam supra de contractibus extra rem peculii celebratis enucleauimus. Quo loco meminisse debemus, quod, si filius munus ET AVCTORITATE ET VTILITATE publicum gesserit, pater ignorans obligetur ut praesumpti consensus peculiotenus, sciens et tacens autem, cum ibi sola scientia pro consensu expresso reputetur in solidum, si autem filius munus AVCTORITATE quidem peculium, VTILITATE uero priuatum obierit, pater sciens et tacens tantum peculiotenus obligetur, atque sic tacitus consensus pro expresso non accipitur. BRUNNEM. *ad l. v. C. quod cum eo qui in alien.* Restat tertia limitatio. c) QVOD SCILICET EX VERO ETIAM FILII DELICTO PATER OBLIGETVR, non IMMEDIATE quidem ex facto et delicto filii, uti supra dictum est, sed MEDIANTE quodam CONTRACTV. SI SCILICET FILIVS IN IVDICIO CONDEMNATVS EST. Hanc itaque ad Actionem requiritur, ut ne a iudice INQUISITORIVS aduersus filium, sed ACCVSATORIVS PROCESSVS a patre laesa institutus, a filio lis rite contestata, per hanc IN IVDICIO CONTRACTVM et filius tandem condemnatus sit. Cum enim per litis contestationem contrahi in iure dicatur, HVBER. *Prael. P. II. L. V. tit. 1. §. 24. l. 3. §. 11. ff. de pecul.* BERGERVS in *Dissert. de Dominio litis §. 14.* fas esse Romani putarunt, ut ubi filius ex iudicato obligatur, haec actio etiam peculiotenus aduersus patrem detur, et pater ita teneatur, non tanquam ex delicto, sed ex quasi contractu. COCCIVS *Iur. Controu. L. XV. Tit. 2. qu. 17.* Vocatur ergo haec actio IVDICATI DE PECVLIO, atque uestitur noua quasi quadam qualitate, ut ad patrem penetret. NOMEN uidelicet ab effectu, RE IVDICATA, VIM nenumque a LITIS CONTESTATIONE habet. Obiectio aduersus haec a nobis disputata nasci uidetur ex eo, quod in publicis causis Patria potestas cesset. *l. 9. ff. de his qui sui uel alien. iur.* adeoque filius in munere publico constitutus delinquendo patrem nec peculiotenus obligare queat, cum peculium hoc respectu non habeat, sed pro patre familias et sui iuris homine repute-

reputetur. Sed reminiscamur oportet, quae in fauorem rei publicae introducta sunt, in eius odium detorqueri non debere, et idcirco patrem ui iudicati omnino obligatum esse, cum non caussa litis, sed saltem iudicatum, spectetur, atque hoc modo actio, quae alias aduersus patrem non datur, per contractum litis contestationis eam qualitatem acquirat, ut etiam aduersus patrem ualeat.

IX.

Post causas effectum actionis de peculio uideamus oportet. Non in solidum sed tantum peculiotenus dari *f. 36. l. de Act.* docemur. Nec hoc tamen sine temperamento accipiendum est. Cum enim in SOLIDVM regulariter eam significationem habeat, ut OMNE QVOD DEBETVR COMPLECTATVR, in hac de peculio actione nonnunquam in solidum obligatus est pater, nonnunquam autem minus. Scilicet in praesenti materia per ultra uires peculii non tenetur, sed saltem in id, quod ex peculio facere potest. Ex quo consequitur, solidum acquirere creditorem, si tantum in peculio est, ultra peculii uires autem nihil. Filius uero semper in solidum tenetur, ita, ut, Patre excusso, ad id, quod restat, obligatus permaneat. STRYCK. *Vsu Modern. Tit. de Peculio f. 3. et tit. quod cum eo etc. f. 1.* Temperarunt hanc leges ex peculio executionem diuersa ratione. Nam quod 1) Patrem attinet a) spectatur quantitas peculii, non quae tempore sententiae dictae, sed quae rei iudicatae fuit. *l. 30. pr. ff. de pecul.* ideoque si post sententiam latam et antequam uires rei iudicatae acciperet, peculium uel auctum, uel minus est, hoc creditoribus filii uel utilitati, uel damno cedit. b) Pater antequam ex peculio satisfaciit filii creditoribus, detrahit id, quod sibi filius debet, tam ex contractu, quam ex delicto. BRUNNEM. *ad l. 9. ff. de Pecul.* in eoque Pater iure Praelationis uisitur. Deducit autem Pater ex peculio non ipsam substantiam (das Capital) sed quod extra illam filio per modum contractus, u. c. mutui etc. dedit, et deinceps reliquum soluit creditoribus. *f. 4. l. quod cum eo etc.* Id enim peculium esse existimatur, quod superest, detracto, quod

quod patri ex causa contractus debetur, *l. 9. §. 2. ff. de Pecul. l. 6. ff. de Tribut. Act.* Qua ex iuris sanctione discimus, patrem cum filio hoc in peculio contrahere absque uitio nullitatis, quod si intercederet, pater pecuniam a filio consumtam cum praelationis fauore in odium reliquorum creditorum non detrahere posset, sed istam perdidisse existimaretur. Sed illud tamen notandum est, quod Pater in Profectio tantum ad effectum repetitionis contrahat, non uero ut ipse obligetur. 2) quoad filium, scimus eum quidem in solidum teneri, sed ita, ut beneficio competentiae se tucatur.

X.

Causa et effectu Actionis de peculio explicatis, restat, ut, quem in foro Germanico usum habeat, perspiciamus. Negant hunc praeter Batauos Iureconsultos Germanorum etiam permulti, iique Summi Viri, e quibus THOMASIVM in *Dissertationibus, quas de effectu Iuris, quem Patria potestas in Germania habet, nec non ubi ad tit. I. de his qui sui uel alieni Iuris commentatur*, conscripsit, et TITIVM in *Iure Priuato* nominasse sufficiat, quorum sententia his fere argumentis nititur quod a) patria potestas in patrio iure, Saxonico et Alemanico incognita fuerit, atque Germani solum naturae ductum secuti sint, b) in causis uero decidendis primum ad patria iura respiciendum sit c) quibus si Romanum ius aduerteretur, illud haud receptum esse putandum sit, d) liberi idcirco a parentibus aliquid accipientes tacite et particulariter emancipentur ideoque nec peculium profectio detur. Alii ob infrequentiam actionem hanc a foro concessisse putant. Sed, quod pace horum dixerim, his argumentis eam uim inesse, quae patriam potestatem e Germania exterminari queat, uix putarem. Quamuis enim a) facile concedam, apud Germanos eum patriae potestatis non fuisse rigorem, qui apud Romanos, nihilominus tamen uestigia alicuius Patriae potestatis habemus in SPECVLO SAXONICO *Art. 5. lib. 1. uerbis.*

Nimt der Sohn ein Weib bey des Vaters Leben, die ihm ebenbürtig ist, und gewint Kinder mit ihr, und stirbet darnach
ebe

ebe sein Vater ihn abgerbeilet von dem Erbe, seine hinterlassene Kinder nehmen Theil,

item Lib. 1. Art. 52.

One der Erben laube und Ungericht, mag kein Mann sein eigen noch seine Leute vergeben, doch wechseln wohl die Herren ihre Dienstleute ohn Gericht-Vergiebt ers wieder Recht ohn der Erben Urlaub, die Erben unterwinden sichs mit rechten Urteil, als ob er todt wäre, der es gab, oder als ob er es nicht geben het gemacht. Alle fahrende Habe giebt der Mann ohne laub der Erben, in allen Städten und läset und leibet Gut, allein daß er sich also vermüge, daß er begurt mit einem Schwert und mit einem Schild auff ein Ross kommen mög, von einem Stein oder Stock einer Daum Ellen hoch, ohne Hülf &c. Add. Weichb. Art. 20.

Habes effectus domini liberorum in bona partis uiuentis, quod fluit ex patria potestate, neque expirabat, nisi per separationem, cui unicum fere emancipationis in Saxonia modum. uid. ZOBEL. ad d. art. 52. l. 1. Speculi Sax. Addo. Art. 17. L. 2.

Der Vater mag wohl den Sohn eines vertreten und ausziehen, ob er um ungerecht beklaget wird, dieweil er von ihm nicht gesondert ist, also daß er schwere auff den Heiligen

Habes alium patriae potestatis effectum, qui post emancipationem cessat, ergo patriae potestati proprie conuenit. Et quamquam me non fugiat, SCHILTERVM praesidium sententiae meae, quod ex cap. XXV. Speculi Sueuici excire possem, ubi haec uerba:

Spricht ein Mann ein Kind an unter vierzeben Jahren, und ist es unschuldig, der Vater soll für es schweren, überzeugt man es der Geracht, und hat ihm der Vater Gut ausgehen, da soll man von püssen dem Kläger und dem Richter. Hat er ihm nicht Gut ausgehen, der Vater soll von sein selbst Gut nicht püssen. Gewinnet der Sun darnach eigen Gut, er soll dem Kläger und dem Richter püssen.

ita extorquerere, ut pecuniam istam, ausgethan Gut, non profectiui, sed aduentitii irregularis, uel etiam castrensis, aut quasi castrensis naturam habere contendat; Ex eo tamen, quod pecu.

fi militaris et aduentitii mentionem facit, argumentor, fuisse aliquam patriam potestatem, hac enim deficiente, quid opus est, peculii mentionem facere? Et licet etiam concedam atque fatear, patrem potuisse per donationem certam pecuniae summam, uel de bonis suis mobilibus quidpiam eo effectu ad liberos impuberes transferre, ut hoc ipsorum quasi patrimonium euaderet, non tamen uideo, qua ratione ab hoc diuerso casu b) ad negationem iuris Romani quoad profectitium recepti argumentari quis possit. Esto, ignorarint Germani naturam peculii profectitii, num exinde sequitur, ergo nec recepto Romanorum iure Germania sicut alias, ita et maiorem patriae potestatis rigorem, inprimis peculiorem differentiam atque inde uenientem de peculio actionem admisit? quid quod eo magis iuris Romani receptionem asserere queam, quia in iure Patrio de eo nihil sancitum est, atque sic Romanum ius subsidiarium esse possit. c) Pugnam itaque Romani cum Saxonico uel Alemannico iure hac in parte non ostendes, cum fatearis, flere de hac re leges Patrias. Quod si dixeris, contrarium etiam Patriis in legibus statui, cum d) liberi quicquid a parentibus accipiunt, id ipsis pleno iure acquiratur, primum negabo thesin, absque restrictione positam, et certis limitibus circumscribam, quia istud de rebus mobilibus tantum uerum est, in immobilibus uero secus existimare debet, utpote quorum donatio liberis a patre extrajudicialiter facta nunquam ualuit, *Weichbild. Art. 20.* deinceps autem urgebo, ex praemisso: Donatio inter patrem et filium apud Germanos ualet, non effici consequentiam: Ergo praesumenda est donatio inter patrem et filium, quoties pater filio exercendi ingenii ergo aliquid a rationibus suis separatim concessit, atque administrandum tradidit. Differt itaque a bonis omnino separatis, quae Germani *Ausgegeben Gurb* uocitarunt, istud de quo quaerimus, peculium profectitium, quia in illo pater proprietatem sibi non reservauit, in hoc autem et proprietatem et possessionem retinet. Quid quod ipsae donationes illae, quas obseruantia Germanici fori sustinet, dum ad mobilia restringuntur,

ceu

ceu exceptio quaedam, regulam firman. Permotum hac re SCHILTERVM esse puto, ut, cum in *Exercit. XXVII. §. 85. 86. 87.* peculium profectitium Germanis incongitum, et quicquid Patres liberis a suis separatim rationibus concesserint, aduentitii generis fuisse, nec ex eo praesumptionem, quod peculiotenus obligari uoluerint, oriri potuisse contendisset, tamen §. 89. fateatur.

OMNEM HANC DOCTRINAM TVNC DEMVM VERAM ESSE, SI PATER TANTVM LIBERIS A SVIS RATIONIBVS SEPARARIT, QVANTVM AD IPSORVM SVSTENTATIONEM SVFFECERIT, QVOD SI SECVS, NON PRAESVMI PATREM LIBERIS MINORIBVS NECESSARIA ALIMENTA PRO FACVLTATIBVS DENEGASSE, AC PROPTEREA EOS EMANCIPASSE, SED POTIVS INDVSTRIAM EORVM EXERCERE VOLVISSE, SALVA ET PATRIA POTESTATE ET IVRE FILIORVM FAMILIAS.

Cui sententiae eo lubentius accedo, quia certum est, apud Germanos solennes emancipationis modos in usu non fuisse, sed liberos eo ipso e patris potestate exiisse, si uel pater ipsos, dando de quo uiuere possent, a sua oeconomia separarit, uel ipsi acquirentes de quo uiuerent, ab rationibus et familia patris se separarit. Notatu enim dignum est, patrem apud Saxones non potuisse pro lubito liberos emancipare, nisi dederit, quantum ad sustentationem sufficere posset, id quod patet ex SPECVLO SAX. L. 2. §. 19. uerbis:

der Vater mag den Sobn wohl von ihm sondern, mit ichtwas seines Gurs vor Gerichte, das der Sobn annehmen will, wie wenig es sey ubi haud inepte Glossa:

Darumb sagt er hie, für Gerichte, und solches geschiehet darumb alda, das es keiner dem andern bernach verneinen möge

et ad uerba sequentia

Das der Sobn annehmen will &c. Bey diesem kanst du mercken, das dies alles denn erst Statt habe, ob auch der Sobn selbst wolte also abgesondert seyn &c.

Tandem nec ab infrequentia casuum ad negationem iuris recepti argumentationem ualere puto. uid. COCCIVS in *Iur. Controu. tit. de bis qui sui uel Aleri Iuris &c. qu. 20. p. 67. et tit. de pecul. qu. 15. p. 744.*

XI.

Quod si etiam de Usu reliqui fori Germanici res dubia uideri posset in Saxonia certe Electorali *Constitutio X. Part. II. et Decis. El. Nou. 23.* satis docer, iuris civilis de patria potestate dispositionem apud nos ualere, cuius effectus CARPZOVIVS ad *d. Const.* per omnia fere capita demonstrauit, et nos in foro quotidie experimur. Obiicitur passim, parentes in Saxonia, secus ac de iure Romano licuit, cum libris contractum emtionis uenditionis iniri posse, ita ut liberi eo ipso, quia pater aliquid eis uendit, tacite et particulariter emancipati esse putentur: sed respondeo, nec hanc sententiam a Lipsiensibus Iuris admitti, et a Summo Prouocationum Senatu tantum ferri, quia Pater uenditionem iudicialiter confirmari curans, expresse in emancipationem filii particularem consentire uideretur, cum nolit actum subsistere, nisi impedimenta remoueat, i. e. filium pro emancipato agnoscat. Persisto itaque in hac sententia, quod quoties hodie filius uel ex re patris uel intuitu patris aliquid accipit, toties praesumptio pro profectitia qualitate militet, et pater peculioreus, uti de iure Romano, teneatur, propterea quod nec donatio regulariter praesumitur, *l. 25. ff. de probat.*

XII.

Ad alterum, quod ex PRAESVMPTO PATRIS CONSENSU deuenit, obligationis genus accedo, cuius praesumptionis fons est aequitas, ne quis ex re aliena cum damno illius, cuius res fuit, locupletior fiat. ACTIONEM DE IN REM VERSO nominamus. Datur illi qui cum filio familias contraxit, aduersus Patrem, in cuius rem aliquid ex eiusmodi contractu uersum est, ad id, quod ex contractu debetur, in quantum uersum, praestandum. Negat BACHOVIVS de *Action. Disp. VII. tb. 7. in fin.* et VINNIUS ad *§. 4. l. de Act.* quod haec actio ex TACITO CONSENSU

SV oriatur, id quod amplector, cum tacitus consensus de
 sciente et tacente praedicetur §. 1. *I. de Obl. quae quasi ex Contr.*
l. 2. ff. de neg. gest. PRAESUMTVS uero CONSENSVS de
 IGNORANTE etiam asseratur, ideoque haec actio ex eo
 datur, si quid SINE VOLVNTATE PATRIS IN EIVS
 REM VERSVM est. §. 4. *I. quod cum eo.* Et cum ex tacito
 consensu ueri contractus oriuntur, *l. 4. ff. pro soc. l. 6. et 8. ff.*
de Mand. l. 13. ff. de locat. l. 3. ff. de rebus creditis, ex praesumpto
 consensu non nisi QVASI CONTRACTVS efficiantur.
 Ficta hanc et praesumpta conuentio in causa est, cur actio ista
 Adiecticiae qualitatis nominetur, quia scilicet uestimentum est
 actionis ex contractu cum filio inito deuenientis, cuius ope
 actio ista aduersus patrem ualet, qui alias exceptione deficien-
 tis obligationis se tueretur. Vnam ait IUSTINIANVS §. 4. *et*
5. I. quod cum eo qui in al. por. tam peculii quam in rem uersi
 actionem esse, uerum illam unitatem non in itenditate forma-
 tionem ponit. *l. 5. §. 2. ff. de in Rem Verso*, sed potius in compati-
 bilitate, cum utraque Actio in uno libello ita institui possit ut
 duae sequantur condemnationes, ceu duplex duarum effectus
 causarum, hoc quidem sine, si non tantum in rem uersum
 sit, quantum a filio mutuo acceptum est, reliquum ope actio-
 nis de peculio creditor consequatur. Multo magis de in rem
 Verso agere conuenit, ubi uel peculium bona fide a Patre
 ademptum, uel elapso annali spatio actio de peculio praescripta
 uel morte filii extincta est. *l. 1. ff. de in Rem V. uel quando ex*
peculio non solidum recuperari potest l. 1. ff. d. 2. Alia, quae
 huic proxime accedit, actio est, NEGOTIORVM GESTO-
 RVM. Conuenit negotiorum gestio cum uniuersione in rem in
 eo, quod utraque praesumpto consensu nititur illius, cuius uti-
 litati cedit negotium uel res, sed differt utraque a) qua sub-
 iectum Actiuum & passiuum, quum uertat in rem, qui cum
 filio contrahit, negotium gerat, qui utilitatem alterius imme-
 diate quaerit; Actor in praesenti hac actione non semper in-
 tentionem habeat quaerendi utilitatem patris, cedat tamen
 in ipsius commodum, si filius, quod accepit, in rem patris
 uerte

uerterit, licet actor et creditor id neque uoluerit, neque tenerit: In negotiorum gestione sciens gestor rem, quam curat, esse alienam, statim a principio contractus animum habeat, eum sibi ad indemnitate[m] obligandi, cuius negotia gerit. Alia differentia est b) in effectu utriusque negotii, cum in negotiorum gestione Gestor ad rationes reddendas & damna data resarcienda directa actione obligatus sit §. 1. l. de Obl. quae quasi ex contractu uen. l. 19. §. 1. ff. de neg. gest. praestet etiam culpam leuissimam, atque contraria demum actione indemnitate[m] suam consequatur, in uersione in rem autem nulla inter creditorem et patrem mutua obligatio intercedat, sed ista *μονόπλευρη* sit. c) Actionis utriusque finis diuersus haud est, cum per utramque solidum a reo exigatur, nisi in eo differentiam quaeras, quod Actio de in rem uerso non semper Actori ad omne quod credidit prodesse queat, sed tantum ad id, quod uere uersum est a filio; Per negotiorum gestorum actionem autem solidum simpliciter repetatur. STRYCK. in *Vsu Modern.* §. 4. tit. de in R. V. et plures alii. Quae tandem praetoria aequitas actionem de peculio UTILITATE ad alios personas, qui non cum filio, sed cum aliis, qui sunt E FAMILIA patris familias, extendit, et hanc etiam de in rem uerso actionem tam late patere uoluit, ut si quid ex hominis, qui sui iuris est, contractu, ad alium peruenit, ille de in rem uerso pariter teneatur. l. 7. §. 1. C. quod cum eo &c.

XIII.

VERSIO in rem probari debet hac in actione, id quod eius proprium quasi est, cum alias creditor uersionem non probet, nisi quando cum Ecclesia, minore, ciuitate contraxit. UTILITAS itaque expendenda est, cuius naturam explicat. ULPIANVS l. 3. ff. de in rem uerso: IN REM VERSUM VIDENTVR, SIVE ID IPSVM, QVOD SERVVS ACCIPIT, IN REM DOMINI CONVERTIT, SIVE PECVLIARITER MUTVATVS, IN REM DOMINI CONVERTIT, VEL QVOTIES ALIQVID CONSVMSIT SERVVS, VT AVT MELIOREM REM DOMINVS HABERET
AVT

AVT NON DETERIOREM. Ex hoc intelligimus Utilitatem non tantum a) in NECASSARIIS, sed etiam in iis poni, quibus b) MELIOR res redditur patris *l. 3. §. 2. ff. h. r. uel c) CONSERVATVR*, uti in uerbis excitatis: NON DETERIOREM, expresse dicitur, et quod d) HONESTATIS DECORISQVE causa impediuntur, dummodo impensae consuetae sint *l. 3. §. 1. 7. §. 3. ff. h. r.* Quae patris consuetudo eam vim habet ut in obitu sit e) VOLUPTUARIAM etiam in rem facere sumus, filius, quod tali ratione in uoluptatem patris impendit, eius in rem uertisse dicatur. Ad consuetudinem itaque patris haec in materia semper respiciendum est, quoties, utrum modum excerserit filius, recte arbitrari uolumus, in primis ubi de alimentis liberorum et familiae sermo est, cum ibi semper dignitas et consuetudo patris creditorem commonefaciant, ut ne quid ultra credat filio, neque si patris mores tales sunt, ut duriter ac parce uiuat, et se suosque alat, quicquid hunc patris modum excedit, id in eius rem uerti posse pater, per *l. 3. §. 3. ff. de in R. V.* ibique uerba: VSQVE AD EVM MODVM, QVEM DOMINVS EI PRAESTARE CONSVENERAT. Inter ipsam etiam UTILITATEM ac NECESSITATEM hoc discrimen intercedit, quod si res Patri necessaria fuerit comparata, totum conuentum pretium, si uero non necessaria, sed utilis tantum sit emata, uerum tantummodo pretium in rem uersum esse dicatur. *l. 5. pr. ff. de in rem uerso*, sin conuentum pretium sit minus uero pretio indistinctae conuentum pretium spectetur. BRVNEM. *ad. l. 5. ff. d. r. add. l. 12. ff. d. r.*

Utilitate, in quo consistat, explanata, restat ut naturam uersionis consideremus, ubi notamus a) Uersionem non fieri ab ipso creditore sed filio, in quo differentiam huius et negotiorum gestorum actionis supra commonstravi b) creditorem curiosum esse debere, utrum filius recte impendat, quod si a filio secus factum ipsi aduersus patrem actio non datur, licet bona fide et ea intentione crediderit, ut in rem patris uer-

teretur, et filius bene etiam alias uertere solitus sit. *l. 3. §. 6. et 9. ff. b. 2. c)* IMPENDI et VERTI DICITVR SI UTILITER A FILIO COEPTVM, CVM INITIVM NON EVENTVS SPECTETVR *l. 10. ff. de Negot. Gest. l. 2. §. 7. 8. 10. ff. de in R. V. nec Creditor Casum praestet l. 17. ff. b. 2.* sed res pereat suo domino, dominus autem pro ea, quae mutui est natura, pater est, in cuius rem uersio facta. d) Durare tamen uersum debere *in §. 6. l. 10. ff. de in R. V.* statuitur, quae res mire torquet interpretes, alii enim uerba sequentia

ET ITA DEMVM DE IN REM VERSO COMPETIT ACTIO, SI NON SIT A DOMINO SERVO SOLVTVM VEL FILIO,

pro explicatione antecedentium accipiunt, et durationem non externam, sed internam necessariam esse autumant, scil. ne facto Patris non duret, utpote si Pater reddiderit quantum uersum est, filius autem creditori non dederit, sed perdidit. uid. LAUTERB. *ad ff. de in rem uers. §. 3. SCHULT. Exerc. XXVIII. §. 93.* Alii posteriora uerba, tanquam inadaequata, repudiant, et legem ita interpretantur, ut VERSVM SVA NATVRA PERPETVVM ESSE DEBEAT, neue sumtus in rem suapte natura illico perituram impendantur, sed duratio casu saltem, qui euitari non potuit, intercidat. COCCFI. *in Iur. Controu. L. XV. Tit. 3. qu. 2.* Quam ultimam sententiam amplector, quia id, quod uertitur, non est obligatio ipsa, sed obligationis causa, (unde quamuis obligatio uno modo extingui queat, si pater scilicet filio, quod uertit, reddit, hic modus tamen ne solitarius quidem est, sed dantur plures,) indicta autem lege de VERSI natura disquiritur, atque tunc uersum esse edicitur, cum duret, quam ob rem DURATIONEM ad NATVRAM VERSI requiri uidemus. Rationem in eo quaero, quia inutilis est res quae durare nequit, ideoque dici non potest, in rem Patris quid uersum esse, cuius effectus ad patrem ueniri non POTEST. Alii quibus actio haec pereat, modi explicantur *in §. 9. 10. l. 10 ff. b. 2.* qui omnes fere ex facto filii ueniunt, quod creditorem sequi par est, quia filii fidem semel ele-
git.

git. Adde tandem singulare illud, quod in *l. 18. ff. b. r.* cautum est, eum scil. qui pro seruo FIDEIVSSERIT, ut creditor rem uertendam daret, actione hac de in R. V. non experiri. Rationem GODOFREDVS quaerit in eo, quod haec actio tantum illi detur, qui principaliter contraxit; Verum haec res non nihil difficultatibus habet cum fideiussori competat actio MANDATI CONTRARIA, *l. 6. §. 2. ff. Mand. uel NEGOTIORVM GESTORVM* contraria *l. 20. §. 1. ff. eod. l. 10. C. Mand.* in omnibus autem causis, ubi istae actiones dantur, etiam haec de in R. V. locum habeat. *l. 3. §. 3. de in rem Verso.*

XV.

Vsus Actionis non est ut a nobis uindictetur, cum de eius frequentia dubitari non possit. Sed tamen pretium facere puto, si illius REL memini, quae quotidie fere in foro uersatur. Alimenta liberorum nomino, ad quae pater maxime obstrictus est. uid RICHTER in *Exposit. Aurbenicae, Habita. Cod. ne fil. pro Parr.* ita ut inuitus cogi possit ad alendos liberos *l. 5. §. 10. de lib. agnoscend.* et si non praestet alimenta, pro homicidia reputatur *l. 4. ff. d. r. COLER. P. 2. Decis. 256. CARPZ. P. 2. Constit. N. def. 18. n. 1. &c.* cum et naturalis ratio suadeat, et ciuilibus praecipiat, ut liberos tanquam portiones et partes corporis sui, donec sibiipsis prospicere queant, alant. *Nou. 98. c. 2. l. 2. C. de inf. expos. addatur ex iure Canonico Can. Si quis 14. D. 30.* ubi anathemate mactatur pater, filios non alens. Hanc tamen patris obligationem leges temperant, si filius ipse habet, unde uiuere possit *l. 8. C. de bonis quae lib.* Ceterum inter alimenta pater uictum etc. etiam institutionem et sumtus ad studia referri, quoties de parentibus sermo est, dubitari non potest, quia ubicunque ex lege debentur alimenta, ibi non tantum $\tau\delta$ necessarium, sed etiam $\tau\delta$ honestum atque decorum complectuntur, idque iuxta dignitatem et consuetudinem patris *l. 8. ff. 14 ff. de transact. l. 23. ff. 1. de Aur. ff. argenz. legat. COLER. P. 1. dec. 68. n. 31. TABOR. P. 1. p. 930. STRVV. Exerc. 30. tb. 77.* Non uacat, plura afferre, quae huc quidem spe-

spektare possent, illud tantum quaero, utrum ex alimentis praestitis tertio Actio de in rem uerso nascatur. Dubitare licet, quia alimenta non ui patriae potestatis, nec tantum in patriae potestate uiuentibus liberis, sed emancipatis etiam, imo & illis, qui nunquam in patria potestate fuerunt, quales sunt **ILLEGITIMI** l. 1. C. de nar. lib. *Aueb. ex complexu C. de incest. nupt. l. 5. §. 4. ff. de agn. lib.* **INCESTVOSI**, c. 5. X. de eo qui dux. in matr. debentur, atque ad ea non pater solum, sed et mater et auus paternus, alique ascendentes ac colaterales ex iure naturae obstricti sunt. Pro affirmatiua tamen facit §. 3. l. 3. ff. de in Rem Verso, ubi alimentorum expressa fit mentio, et, quicquid in ea impensum est, uere uersum esse dicitur. Qua de causa, pro diuersitate subiecti passiuui uel haec de in rem uerso directa, uel utilis, ut de illa de negotio gesto, locum habebit.

XVI.

A consensu Patris praesumpto transitus ad **TACITVM**. Nulla enim ratio subest, cur hunc obligandi modum a patris persona repudiemus, cum fortiozem nexum efficiat, quam quidem, de quo hastenus quaesitum est, consensus praesumptus, si quidem **VERVM CONTRACTVM** sistit, ubi ex altero tantum **QVASICONTRACTVS** oritur. Rei exemplum habemus, si pater ab initio scit, filium contrahere, et tacet, qui consensus tacitus excludit uim **SCri Macedoniani** l. 2. §. 5. C. de **SCro Maced.** l. 7. §. 11. et l. 12. ff. d. r. item si filius absens patri, se pecuniam mutuo accepisse, literis significat, simulque ut illam soluat, rogat pater autem non continuo tradidit. Ratum enim habuisse filii contractum Pater putatur, quia non continuatio testationem contrariae uoluntatis interposuit. l. 16. ff. de **SCro Maced.** Quam sententiam ita limitat **M. v. v. in Iure Lubec. P. III. T. 4. art. 4. p. 607.** ut neget consensus ex sola taciturnitate elici, ubi de scientis et tacentis magno praeiudicio agitur. Sed vix opus est hoc, uel etiam illo, quod **BRVNNENANMVS** ad d. l. 16. ff. d. r. urget, temperamento, cum dicta lex in filii familias persona subsistat et terminet.

minetur, cuius cum habenas et moderamen gerat pater, in id tacite consentisse putatur, cui non expresse, sicuti debebat, contradixit. Nam consentire dicitur is, qui, quando prohibere potest, non prohibet *l. 2. §. 4. ff. de Noxal. Agt.* HARPRECHT *ad pr. I. de nupr.* SENECA in TROADE: *qui non uetat peccare, cum possit, iubet.* RANCHINI *in voce Pater.*

XVII.

EXPRESSO tandem ex consensu patrem obligari, uix est, qui ambigere queat. Nec in hoc obligationis genere proprium quoddam patriae potestatis quaeramus oportet, cum suo quilibet consensu obligetur. Sed cum Romani tamen creditorem filii, qui iussu patris contraxit, peculiari actione dotarint, necesse est, ut huius etiam terminos uideamus. Actio QVOD IVSSV datur illi, qui cum filio familias contraxit, iussu patris, ad id, quod ex contractu debetur, in solidum praestandum. §. i. *I. quod cum eo.* Ad quasi contractus hunc IVSSVM accedere docet BERGERVS *in Dissert. Iur. XII. §. 5.* commotus uerbis Vlpiani, quod QVODAMMODO CVM EO CONTRAHATVR, QVI IVBET, quae ita interpretatur, ac si iussus in personam filii concipiatur. Sed uel in personam filii, uel in personam tertii contrahentis iussus ille concipiatur, consensus patris erit expressus; cum iussus in persona filii nihil aliud sit, quam mandatam, in persona extranei autem contractus pariter expressus, ut itaque non uideam, qua ratione iussus ille ad quasi contractus referri queat, cum PRAESVMI CONSENSVM VIX OPVS SIT ubi expressus adest. Nec obstat quod a) Actio haec ADIECTITIAE SIT QVALITATIS b) filius in persona propria principaliter obligetur, siquidem a) non omnis actio adiectitiae qualitatis ex praesumpto consensu uenit, uti exemplo INTERROGATORIAE ACTIONIS docemur *l. ii. §. 9. ff.* quae si ex quasi contractu ueniret, necessum esset, ut omnem consensum ex post, uel

D

uel ratihabitionem, ad quasi contractus reiiceremus. Qua de causa Adiectitia ista qualitas uim saltim in eo probat, quod cum pater in instrumento obligatorio plane non nominatus sit, atque se exceptione: **NON NOMINATVS SVM IN DOCUMENTO**, ueri possit et uelit, Actor **REPLICAM** libello inferere, et **IVSSV** patris actionem suam munire queat. Cessat tamen et ista adiectitia qualitas omnino, si iussu in personam extraneam confertur *l. 1. §. 1. ff. quod iussu*, si scilicet pater contestatus sit **QVOD VOLES CVM FILIO MEO NEGOTIVM GERERE PERICVLO** meo, ubi dubitandum non est, quin actio directa et principalis absque omni uestimento uel adiectitia qualitate aduersus partem detur, et tamen sit actio quod iussu proprie talis. Licet etiam b) filius principaliter obligetur, non tamen unius obligatio tollit alteram, imo facile concedo, id ipsum peculiare quiddam et actionis quod iussu proprium esse, quod ui patriae potestatis filius iussu patris contrahens et se et patrem, utrumque etiam principaliter, obliget.

XVII.

Differt Actio **QVOD IVSSV** a **MANDATO** et quidem a) in subiectis cum pater solus iubeat, mandet quilibet extraneus, Filio iubeatur, quem dicto patris obedire oportet, Mandatarius liberam habet uoluntatem, uelit, nolit, mandatam subire b) in modo contractus, cum filius se suamque personam obliget in omni contractu, quem patris iussu celebrat, quia suo nomine, non patris, contrahit *l. 3. §. 4. ff. de Minor.* Mandatarius neutiquam, utpote qui alieno nomine contrahit, et indemnitatem etiam consequitur c) in effectu, cum aduersus filium ex iussu patris actio detur principalis, aduersus patrem etiam, et quidem aduersus utrumque in solidum, contra Mandatarium autem ille qui cum eo contraxit nullum habeat actionem, cum non hunc sibi, sed mandantem, obligare uolue-

uoluerit. Differentiam iustus 2) ab HORTATV exponis LAVTERB. *ad ff. l. 2. §. 4.* ubi ostendit, hortatum fieri quidem cum obligatione sed addita protestatione: Se nolle teneri: v. c. *ibue was du wilt etc. ich will dir nichts fürsreiben etc.* 3) a COMMENDATIONE habemus differentiam in eo, quod commendatio regulariter non obliget commendantem, nisi cum enixa persuasione coniuncta sit, ita ut intelligi possit, quod commendans ad se periculum rei pertinere uoluerit, uel si dolus intercedat, quem praestare necessum est BRUNNEM. *ad l. f. C. quod cum eo qui in al. pot. it. ad l. 17. ff. Mandati l. 7. §. ult. ff. de dol. mal. CARP. Dec. 126. n. 11.* In quo et commendatio a consilio maxime differt, eum consilium ille petere solet, qui ipse negotium gerere uult, commendationem uero sponte det commendans illi, quem, aliquid ut agat, rogat. Qua de causa tantum abest ut ex consilio quis obligetur, nisi dolus probari possit, ut ne lata quidem culpa a Consiliario praestanda sit, quae tamen in ciuilibus dolo aequiparatur. Ratio est, qui lata culpa saltem in materia contractus dolo aequiparatur, extra hanc uero minus. Consiliarius autem non contrahit, hinc etiam Curator Sexus, quanquam in contractum mulieris consentiat, non obligatur ex ulla culpa, nec mulieri aut tertio, cum quo mulier contraxit, tenetur BERG. *Oecon. Iur. L. I. Tit. 4. §. 6. n. 7.* Limitationes huius assertionis, quod scilicet consilium sit obligatorium, si α) instruat in delictis β) cum enixa incitatione et persuasione coniunctum sit, γ) a perito artis fiat uide apud HOPPIVM *ad §. 6. l. de Contr. Consens.* Tandem etiam differt iustus 4) a MINISTERIO NVDO, si scilicet filius tantum causa ministerialis est, cuius nota Characteristica in eo ponitur, si filius non suo, sed patris nomine contrahit *l. 5. ff. quod iussu*, quia in actione quod iussu requiritur, ut filius contractus cum creditore celebrati sit causa principalis proxima, pater, ut causa cause, remota.

XVIII.

Disputatis his, facile opinor, patebit, quid si iussus, et hoc explanato termini constituantur habiles oportet, ut actio quod iussu locum habere queat. Scilicet non debet iussum Patris excessisse filius *l. 13. ff. quod iussu*, id quod huic cum Mandati actione commune est. Iussus Patris non expressus et antecedens semper requiritur, sed concomitans et subsequens etiam sufficit. *l. 1. §. 6. ff. b. r.* Sive uerbis, siue literis, siue per nuntium etiam declaratus *§. 1. l. 1. ff. d. r.* qui ex eo etiam satis intelligitur, si pater filii chirographo subscripsit *l. 1. §. 4. ff. b. l. 3. C. quod cum eo*. Ex sola uero scientia patris non descendit haec actio quod iussu, quia a mandato praesumpto ad Actionem quod iussu non ualet consequentia, cum IVSSVS requirat CONSENSVM EXPRESSVM LEVTERE. *ad ff. tit. quod iussu §. 4.* nec fideiussio patris pro filio facta inuoluit iussum, quia fideiussor non principaliter contrahit, sed accessorie intercedit et obligatur. *l. 1. §. 5. ff. b. r.* Placuit tandem Iustiniano directam etiam ex iussu actionem dare contra Patrem, *§. fin. l. quod cum eo, qui in al. por.* idque summa quidem aequitate, cum adiectitia ista qualitate opus omnino non sit, ubi ex proprio consensu et idcirco contractu uero quis obligatus est, uti in mandato generali uidemus, in quo Mandans etiam nescit, cum quibus Mandatarius ui liberae contracturus sit, et tamen directa, v. c. mutui actione a creditoribus conuenitur. Nominauere hanc directam quod iussu actionem Doctores passim Ciuilem, cum prior illa uetusque Praetoria audiat. Addamus VTILEM, quam Praetor ex contractu cum uxore, fratre, famulo, aliaue, quae sui iuris est, persona iussu Mariti, fratris, heri etc. initio aduersus iubentem concedit, de qua BRYNEMANNVS *ad l. 1. ff. b. r.* et alii commentantur.

XIX.

Finis Actionis quod iussu est **SOLIDVM**. In quo dif-
fert haec actio a praecedentibus de peculio et de in rem
uerso, quatenus scilicet peculium non sufficit, aut non omne
quod creditor dedit, in rem patris uersum est. Quo loco,
quae supra monui, repeto, semper scilicet respiciendum es-
se, quid et quantum pater iusserit, ne patris iussus ad incogitata
extendatur.

XX.

Mixti Generis est **TRIBVTORIA ACTIO**, cum par-
tim ex *consensu* patris uel tacito, uel expresso, partim
ex *dolo* detur. Ex consensu tacito, quia Pater sciuit, filium
merce peculiari negotiari, et passus est nec contradixit, *l. 1. §. 2. et*
2. ff. de trib. Act. unde obligatus est ad satisfaciendum credi-
toribus, et merces peculiare aequaliter distribuendas. *l. 2.*
§. 1. ff. de trib. Act. partim ex dolo, si quidem pater merces fi-
lii in aequaliter distribuit, quod uti in fraudem creditorum fa-
ctum, ita hoc patri est obligatorium, ut in aequalem divisio-
nem corrigere et merces aequaliter diuidere cogatur. *l. 7. l. 12.*
ff. d. 2. Obiectum est merx peculiaris, cuius appellatio
angustior est, quam peculii *§. 1. l. 1. ff. b. r.* cum merx sit,
cuius negotiatio filio permessa est in peculio filius saltem ad-
ministracionem habeat. *l. 1. §. 4. et 2. ff. d. 2.* et cum in peculio
pater iure prioritatis et praelationis utatur, in merce peculia-
ri hoc ipsi non competit, sed praefertur creditoribus filii hy-
pothecarii *§. 8. l. 5. b. r.* usum huius Actiones negant **LAV-**
TERBACH. *ad. ff. §. 7. b. r.* uendicat **STRYCKIUS** in *Vsu Ma-*
deruo

derno b. z. infrequentem esse, facile concedo, sed ab infrequentia ad negationem nunquam argumentor.

XXI.

Mitto exercitoriam infortioramque actiones, quia patriae potestatis propriae non sunt, sed aliis etiam conueniunt, rerumque mearum fatigisse puto, si ostenderim partem ex facto quidem filii, sed ita obligatum, ut eius consensus uel praesumptus, uel uerus, isque uel tacitus uel expressus in omni obligationis genere intercedat. Vsum partim uindicauit, partim nemine aduersante tenui, restat, ut quae exilius, quam rei dignitas postulare uideretur, disputata, quaeque omissa sunt, festinationi atque occupationibus aliis aequus lector beneuole tribuat.

WITTENBERG, Diss. 1733

ULB Halle

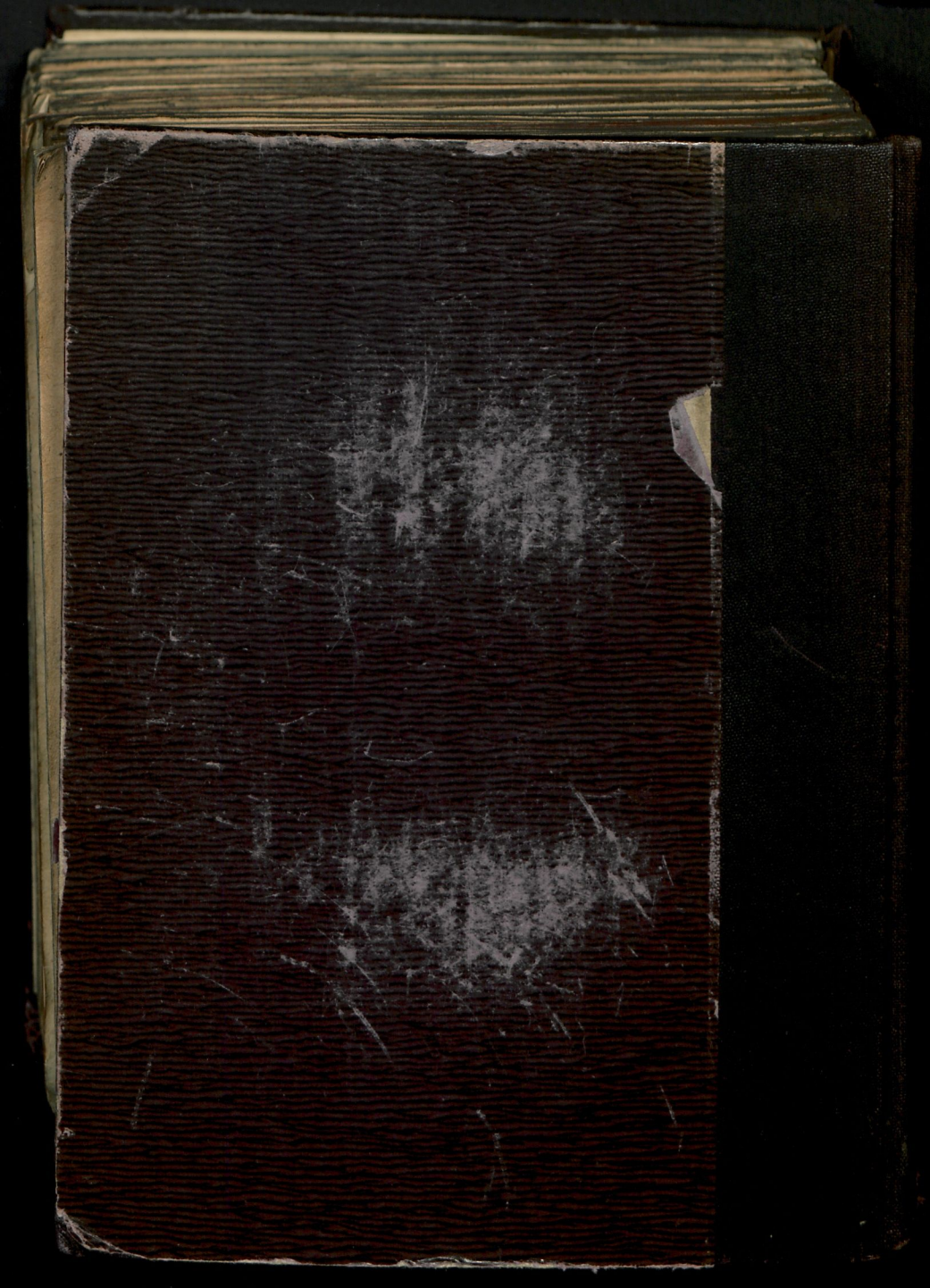
3

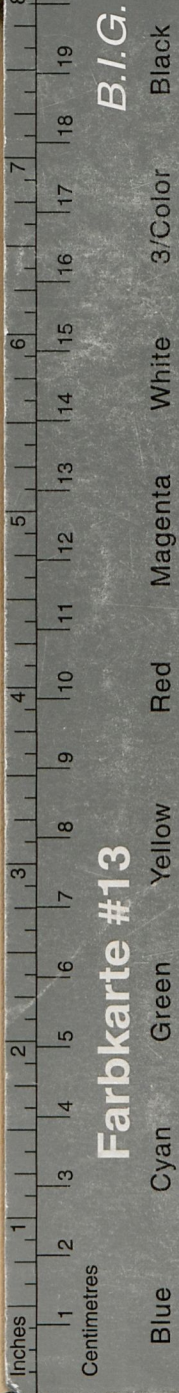
002 408 449

SB - a

von H. J. Schick v. d. Hoff + f

B.I.G.

Farbkarte #13

Black
3/Color
White
Magenta
Red
Yellow
Green
Cyan
Blue

D. B. V.

1733 106 42
16

TREM CTO FILII GATVM

AESIDE
REDO KRAVSIO

I. V. D.
ET NOVI PROFESSORE PVBLICO
, SCABINATVS ET FACVLTATIS
RGENSIS, IVDICII ITEM PRO-
NFERIORIS LVSATIAE
SSESSORE
S SVMMIS IN VTROQVE
HONORIBVS
CTOBR. *cl^o 1° CC XXXIII.*

ORIO MAIORI
OST MERIDIEM CONSVETIS
EXPONET
VCTOR
RICVS SCHROEERVS
X. ADVOCATVS IMMATR.

EMBERGAE
SCHEFFLERIANIS
VSA 1748.

5)